

CUSTODIA FIZICĂ COMUNĂ: ȘI INTERESUL COPILULUI ÎN DIFERITE STRUCTURI FAMILIALE

Prezentul articol se referă la atribuirea autorității părintești comune cu locuință alternant în cazul divorțurilor

Autor: Vittorio Vezzetti, Pediatru ASL Varese,
Ofițer științific al Asociației Naționale Italiene
a Profesioniștilor pentru Familie

Publicat în JURNALUL OFICIAL AL SOCIETĂȚII ITALIENE
DE PEDIATRIE PREVENTIVĂ ȘI SOCIALĂ, martie, 2012

Cuvinte cheie: custodie fizică comună, custodie legală comună, divorț

Textul original se poate consulta la adresa web: <https://docs.google.com/file/d/0B-iOqOKLc35PSUVwZThrYW5Nbms/edit>
Acest text se poate descărca de la adresa web: <https://docs.google.com/file/d/0B-iOqOKLc35PV2MzdVFfbGFYUms/edit>

Traducător: Mihaela Vascu
Ianuarie 2013

Rezumat

Cu toate că acum șase ani s-a promulgat Legea nr. 54/06, care introduce custodia fizică comună, în Italia, ca de altfel în aproape în toată Europa, este încă obișnuit ca, atunci când un cuplu se desparte locuința să fie acordată unui singur părinte, de regulă mama (n.t. aranjament de tip custodie comună legală). Această practică are consecințe psihologice și fizice serioase pentru copilul implicat în divorț.

Acest articol, scris de pediatrul italian și autorul cărții despre divorț În numele copilului, Vittorio Vezzetti, revizuește literatura medicală internațională de specialitate asupra acestei noțiuni disputate, cu scopul de a defini cele mai bune opțiuni pentru copilul afectat de divorț, luând în calcul toate abordările sociologice posibile.

Articolul examinează cele mai importante cercetări legate din punct de vedere statistic, incluzând cercetările lui Sarkady (22,300 de copii implicați în studiu), Bauserman (2,660 de copii implicați în studiu), Jablonska-Lindbergh (15,428 de copii implicați în studiu), Children's Society (184,496 de copii implicați în studiu) și, nu în ultimul rând rapoartele oficiale ale guvernului australian (peste 70,000 familii implicate în studiu).

Acest articol poate constitui o validare statistică a informațiilor prezentate în instanță, către serviciile sociale și consultanții care oferă asistență psihologică pentru fundamentarea necesității emiterii unor sentințe de tip custodie comună fizică (n.t. autoritate părintească comună cu domiciliu alternant) și pentru a stabili cele mai bune măsuri relativ la copil, privit din prisma interesului copilului relativ la structura familiei.

Contact: info@figlipersempre.com (engleza vorbită și scrisă)

INTRODUCERE

În februarie 2006, după o lungă și intensă dezbatere, parlamentul italian a adoptat Legea Custodiei Comune (nr.54/06). Aceasta fost văzută inițial de mulți ca un pas real către protecția copilului și o mai bună aplicare a Convenției Internaționale pentru Drepturile Copilului (New York 1989) în ceea ce privește drepturile copilului în raport cu ambii părinți. Cu toate acestea, ultimii șase ani au demonstrat că legea este inadecvată pentru atingerea obiectivelor propuse. În fapt, șase legi diferite au avut drept scop modificarea legislației originale adoptate de parlament.

Senatoarea Emanuela Baio, membră a Comisiei de protecție a copilului și co-autoarea a legii a scris în prefața cărții *În numele copilului* următoarele: "Pentru persoanele ca mine, co-autoarea unei legi și care crede sincer și profund în necesitatea legislației privitoare la custodia comună cu locuință alternantă, pe care am sprijinit-o în 2006, la finele celei de-a 14-a legislaturi este cu atât mai dureros să admit nereușita acestei legi." (1).

Chiar și azi, un părinte care cere în instanță să obțină un număr egal de zile și nopți în care îngrijește copilul poate să se lovească de refuzul solicitării sale și va descoperi că i se oferă doar două nopți pe lună de către magistrat, pe baza premisei că "împărțirea custodiei nu înseamnă timp egal la domiciliul fiecăruia dintre părinți"

Într-o speță similară dr. Fiorella Buttiglione comentează: *"Nu cred că stabilirea unui domiciliu dual poate servi interesului copilului. Este aproape ca atunci când fiul câștigă un premiu, constituit dintr-un anumit număr de ore, pe care părinții trebuie să le împartă egal între ei."* (CSM document martie 2011). Curtea din Varese comentează: *"instanța nu este de acord cu diviziunea timpului care impune în prezent schimbări de domiciliu odată la câteva zile și care pot avea un efect primejdios de destabilizator."*

Ca un rezultat al acestor decizii, un părinte pare să aibă prioritate în primi dreptul de a găzdui copilul în numele stabilității și în dauna legăturilor afective ale copilului cu celălalt părinte. Ca urmare a acestei preferințe combinate cu ineficiența sistemului judiciar în punerea în executare a sentințelor privitoare la custodie, aproximativ 25.000 copii italieni (aproximativ unul din fiecare trei copii ai căror părinți divorțează anual), conform cu datele ISTAT, pierd contactul cu părintele nerezident după separare. Consecințele sunt semnificative, atât în termeni biomedicali, cât și al costurilor sociale.

În primul rând sunt consecințele deprivării și stresului care apar în structura psihologică și neurologică: (Battaglia, Pesenti, Medland și alții, 2009, arătau că „predispoziția genetică a copiilor supuși la trauma separării parentale (prin moartea unui părinte sau prin destrămarea contestată a mariajului) la o vârstă mică, au o probabilitate mai mare să dezvolte, ca adulți, atacuri de panică, prin modificarea centrilor bulbari ai respirației”; Anna Sarkadi și alții subliniază modul în care implicare parentală, exprimată ca timp de coabitare, implicare și responsabilitate, are o influență pozitivă în dezvoltarea ulterioară a copilului. Cercetătorii au analizat retrospectiv în mod longitudinal 24 de studii, derulate pe patru continente diferite și care au implicat 22.300 minori. Ei au ajuns la concluzia că implicarea tatălui în viața copilului îmbunătățește dezvoltarea cognitivă, reduce problemele „psihologice” ale femeilor tinere, reduce delincvența atât la tinerii bărbați, cât și la femei și reduce frecvența problemelor de comportament.

Stresul psihologic și deprivarea afectivă pot chiar să cauzeze probleme hormonale (nanism psihosocial, secreții anormale ale oxitocinei și vasopresinei) și afectări ale cromozomilor. Un studiu din Medicina Psihosomatică arată că abuzul sau deprivarea afectivă (acționând asupra lungimii teleomerilor și a producerii de substanțe pro-inflamatoare) crește sensibilitatea la factorii de stres a adultului, ducând la creșterea riscului de tulburare psihiatrică (2,3,4,5). Consecințele sociale negative sunt clar demonstrate de sarcinile nedorite, creșterea incidenței fumatului, alcoolismului și abandonului timpuriu al școlii. (6,7,8)

Autorul a participat frecvent la ședințele Comisiei Juridice a Senatului și a notat că unul dintre principalele motive de diferend între diferitele părți interesate a fost dezbaterea care dintre diferitele forme de familie poate fi considerat ca standardul maxim pentru binele copilului. Simplificând, s-au format două partide, un grup (compus mai ales din avocați și judecători) care consideră că trebuie să dea prioritate așezării afecțiunii și stabilității la baza căminului, chiar dacă asta se face în dauna unei relații de calitate cu celălalt părinte, al doilea grup (compus mai ales din psihologi) menține accentul pe continuitatea relațiilor și stabilitatea afecțiunii și a căminului, chiar dacă trebuie făcut un efort comun de menținere a stabilității căminului. Acest articol, chiar dacă este influențat de factorii sociologici, are drept scop clarificarea poziției actuale, inclusiv prin intermediul literaturii științifice de specialitate, în privința problemei controversate relativ la ce structură familială servește mai bine intereselor copilului.

ORIGINILE DEZBATERII

Cercetările au subliniat prin intermediul unor specialiști recunoscuți că problemele care apar la copii cuplurilor separate nu au dat rezultate devenite automat relevante din punct de vedere clinic. De la începutul anilor 1970 a continuat o dezbatere intensă, mai ales în SUA, despre beneficiile și riscurile custodiei comune (din punct de vedere fizic și legal). Este important să se rețină că această dezbatere a început în SUA (unde divorțul există din 1906), Franța (din 1789) și Suedia (din 1913). În Italia divorțul a fost introdus mai recent. Propunerile de legiferare a divorțului au fost respinse constant de către Senat pentru a fi aprobată doar în octombrie 1970. Aceasta poate explica în parte golul cultural existent în Italia referitor la acest aspect.

Pozițiile pro și contra împărțirii egale a sarcinilor parentale pot fi comparate analizând *„beneficiile unei relații permanente între ambii părinți comparativ cu problemele datorate unei mai mari expuneri la conflictul parental și instabilitatea în cămin.”*

Bătălia în cadrul comunității științifice a fost intensă, cu argumente puternice împotriva custodiei comune fizice (Goldstein, Freud & Solnit, 1973 și Kuehl 1989) dar cu argumente la fel de puternice în favoarea acestui tip de custodie cu locuință alternantă (Roman și Haddad 1978 și Bender 1994). (9,10,11,12)

După mai mult de 40 de ani de când a început dezbateră putem acum să înlocuim dezbateră teoretică și ideologică cu o abordare mai concretă și mai practică, bazată pe informații furnizate de cercetările științifice (mai ales meta-analiză).

Aceasta permite evaluarea experienței țărilor care au, spre deosebire de Italia, un istoric stabilit în privința custodiei comune. Chiar dacă nu este îndelungată, această istorie, ea permite interferențe statistice suficient de robuste pentru a trage concluzii valide. Aceste concluzii au fost favorabile în mod clar și au permis, chiar dacă foarte încet, modificări în implementarea în diferite jurisdicții.

STUDIUL BAUSERMAN

Studiul acesta foarte important, apărut în 2002 (Journal of Family Psychology 2002, Vol. 16, No. 1-91-102) de către un psihiatru din Departamentul de stat al Guvernului SUA, introduce abordarea meta-analitică. Bauserman argumentează pentru fundamentarea realității cercetării sale considerând că aceasta trebuie evaluată nu numai examinând diferența între profiturile aduse de cele două tipuri de custodie dar trebuie examinați factorii identificați clinic legați de fiecare dintre abordări.(13)

Bauserman prezintă clar că nu se pot stabili cauzalități relevante legate de o singură parte, dar se poate stabili o legătură statistică validată corelat între variabilele examinate în cazul celor mai bune tipuri de custodie.

Această abordare meta-analitică fundamentează integrarea informațiilor din cercetarea literaturii disponibile într-un mod sistematic. Rezultatele statistice cantitative pot fi convertite în dimensiune metrică și astfel efectele cantitative pot fi analizate sistematic.

Bauserman, un psihiatru american, favorizează această abordare și evită sistematic capcane cum ar fi exemplele simple date în ședințele de judecată.

Bauserman selectează două obiective de examinat, primul, analiza rapoartelor meta-analitice care compară rezultatele copiilor aflați în custodie comună cu cele ale copiilor aflați în custodia unui singur părinte și al doilea, identificarea variabilelor secundare care pot influența aceste rezultate diferite: de exemplu, având în vedere că instanțele internaționale tind să atribuie custodia mamei când custodia este permisă doar unui singur părinte, un sistem cu o mai mare tendință de a contrabalansa rolul parental poate influența rolul parental în asemenea măsură încât copiii de sex masculin să beneficieze mai mult de o relație mai apropiată cu părintele de același sex, de aici putând, teoretic, să derive mari avantaje și pentru femei.

Bauserman analizează 33 studii (dintre care 22 nepublicate) selectate anterior în așa fel încât să fie standardizate: în 4 cercetătorii compară alternativele unei custodii cu un singur părinte; în 21 cercetătorii compară custodia cu un singur părinte cu o custodie care permite coabitarea cu celălalt părinte între 25% și până la 50% din timp, 6 studii compară situația părintelui singur cu o custodie bazată pe o definiție liberală a cuplului parental și, în fine, 2 studii separate compară eşantioane de copii: unii aflați într-un aranjament de tip custodie comună fizică (în care copilul petrece jumătate din timp cu fiecare părinte) și un grup cu aranjament de tip custodie comună legală (în care copilul trăiește între 25% și 49 % din timp cu al doilea părinte).

Studiul relevă o serie de măsuri de sănătate: sănătatea psihiatrică generală, comportamentul, emoțiile, stima de sine, relația cu familia, obiceiurile dobândite în școală. Acestea includ analiza sănătății mintale pe baza unui chestionar care se referă la perioada de timp dinainte de divorț și o listă de control a nivelului de conflict, ambele pentru perioada trecută și pentru prezent, care măsoară 140 de efecte cantitative. Analiza acoperă 1846 copii în custodie unică și 814 în custodie comună și se întinde pe o perioadă cuprinsă între 1982 și 1999.

Mai mulți factori externi pasibili de a influența rezultatele copilului au fost analizați. S-a constatat că nu există modificări funcție de sexul autorului studiului sau influențate de vârsta copilului la momentul divorțului. Similar nici prevalența părintelui de genul feminin în grupul celor care au custodie unică nici vreun alt tip de măsuri nu s-au constatat avea vreo influență (Un soft specializat pe statistică a fost utilizat pentru a elimina rezultatele extreme și pentru a se asigura omogenitatea statistică).

În rezumat, rezultatele au fost:

- Copii care sunt în aranjamente de tip custodie comună fizică sau custodie comună legală s-au dezvoltat mult mai bine decât cei aflați în aranjamente de tip custodie unică, independent de vârsta lor;
- Prezența și participarea taților ne-rezidenți a fost asociată pozitiv din punctul de vedere al comportamentului, al emoțiilor și al rezultatelor școlare;
- Rezultatele nu se modificau, independent de cine completează formularul (mama, tatăl, profesorul, psihologul sau doctorul).

Bauserman a demonstrat că, în general, copii aflați în aranjamente de tip custodie comună sunt copiii din cuplurile cu cel mai scăzut nivel de conflict. Autorul nu ignoră o posibilă problemă de auto-selectare a cazurilor dar, în egală măsură se poate observa cel mai scăzut nivel de conflict la copiii cuplurilor cu custodie comună și faptul că acesta nu influențează previzibil evoluția ulterioară a copilului. Oricum, studiile conflictelor efectuate ulterior (Gunnoe & Braver 2001) și unde aceste variabile au fost eliminate de controlul statistic au arătat beneficii pentru copii. Bauserman conchide că a elimina orice dubii se poate face utilizând studii care compară copii încredințați în custodie comună de către instanță cu tineri copii ajunși în custodie comună decisă independent de separarea părinților. Comparația între custodia unică și custodia comună evidențiază treptat informații semnificative care nu sunt de natură statistică și care sunt în favoarea primei abordări. (Rezultatele a numeroase studii anterioare ce tind să favorizeze custodia maternă pot fi problematice datorită problemelor legate de faptul că sunt implicate grupuri mici de informații preluate de la cazurile din instanță, numărul de custodii paterne fiind relativ mic datorită deoarece aproape toate instanțele vest-europene privilegiau custodia maternă, acceptau rar custodia comună și aproape niciodată custodia paternă).

Rezultatele studiilor lui Bauserman (disponibile în întregime, așa cum se întâmplă cu multe alte studii citate aici pe www.figlipersempre.com) sunt:

- O corelație definitivă, chiar dacă nu există o relație cauzală între custodia comună și îmbunătățirea stării de sănătate mintală;
- Este respinsă afirmația că custodia comună expune copii cu două case la conflicte serioase. Custodia comună este benefică;
- Custodia comună nu este recomandabilă când părinții sunt abuzivi, neglijează copilul sau sunt bolnavi mintal etc.;
- Unele dintre cercetările examinate arată că custodia comună reduce conflictele;
- Diseminarea acestor informații către părțile interesate (părinți) este imperios necesară. (Nota autorului: Pediatrii, comunicând cu părinții pacienților lor care sunt în proces de separare trebuie să îi informeze că soluția unui cămin în două părți este soluția pozitivă dacă oferă continuitate educațională și relațională).
- Majoritatea concluziilor au demonstrat că o custodie comună poate fi cu certitudine benefică dacă se evită unele dezavantaje recunoscute și bine definite specifice custodiei unice.

CATEVA EXPERIENȚE STRĂINE

În multe țări custodia comună fizică (numită și custodie împărțită) este stabilită mult mai frecvent decât în Italia. Aceasta nu înseamnă că custodia comună fizică este cea mai bună soluție în toate cazurile. Teoria responsabilității parentale trebuie ponderată în lumina practicii.

Bauserman consideră custodie ca fiind cu adevărat împărțită atunci când copilul nu petrece mai puțin de 25 % din timp cu părintele mai puțin preferat. Această împărțire poate elimina aproximativ toate cazurile din Italia care sunt considerate ca fiind împărțite/comune. „În Italia timpul mediu petrecut cu al doilea părinte reprezintă teoretic 17 %” Ripps, 3-4 2009). (15)

Custodia împărțită a fost legiferată în Italia din anul 2006. A fost legiferată în Suedia, Grecia și Spania din 1981, în Marea Britanie din 1991, Franța din 1993 și Germania din 1998. În California și Canada judecătorul decizia în fiecare caz în care părinții nu acceptă împărțirea custodiei în mod egal în din punct de vedere al timpului. Belgia este pe cale să promulge o lege care va sta la baza transformării custodiei comune în regulă. Suedia este țara europeană cu cel mai mare procent de sentințe tip custodie fizică comună acordată (30% comparativ cu 16,9 % în Franța și mai puțin de 1% în Italia).

În general, întotdeauna chiar și pentru părinții care nu au sentințe aranjamente de tip custodie comună fizică, se poate ajunge ca aceștia să petreacă un timp relativ egal cu copilul prin ajustarea numărului de zile de vacanță în care ei găzduiesc pe copil în favoarea părintelui nerezident. Această abordare reduce conflictele într-o mare măsură. Custodia nu mai este astfel un instrument de șantaj emoțional sau economic împotriva fostului partener. Cazurile din jurisprudența suedeză au fost eliminate aproape complet, odată cu abordarea acestui tip de practică judiciară care se focalizează pe obligația de îngrijire

în natură, în mod direct, mai degrabă decât prin plăți realizate către fostul partener și pe care acesta le utilizează în mod discreționar. La ora actuală în Suedia aproximativ 95,7% dintre cupluri cad de acord cu termenii separării la prima înfățișare iar restul grupului reușesc să ajungă la un acord la cea de a doua înfățișare. Pentru că doar câteva cazuri au ajuns la instanță, măsura a avut efectul de reducere a efortului sistemului judiciar. Ca o consecință a degrevării instanțelor puținele cazuri care mai ajung în instanță sunt rezolvate foarte rapid, în maxim 6 luni de zile.

Introducerea legislației privind custodia comună în Belgia în anul 2006 a dus la rezultate foarte pozitive. De asemenea, introducerea legii custodiei împărțite în Australia, în anul 2006, a produs rezultate semnificative. Chiar dacă numărul de divorțuri cu copii a crescut de la 76,807 în anul anterior la 79,442, numărul de cazuri care au fost înaintate instanțelor judiciare a scăzut de la 27,313 la 18,633 (n.t. pentru că mai mulți părinți au fost stimulați să reglementeze extrajudiciar divorțul și problemele legate de custodie).

În Franța actuala lege care permite judecătorului să emită sentințe de tip custodia comună fizică (n.t. domiciliul alternant) chiar și în lipsa unui acord al părinților, dar orice conflict, chiar dacă este generat doar de unul dintre parteneri, permite judecătorului să evite a da o astfel de sentință. Această practică creează numeroase discontinuități și a generat numeroase nemulțumiri. Practica locuinței alternative (custodia comună fizică) nu a fost niciodată un tabu în Franța. Chiar dacă nu este răspândită, numărul cazurilor permit derularea unor studii care au permis să se demonstreze faptul că custodia fizică comună este o soluție juridică validă. Acestea includ studiul Ripps, "Fiul unor părinți divorțați " citat mai sus. studiul Solint (1980) a demonstrat modul de îngrijire în comun a copilului dezvoltă încrederea părinților unul în celălalt; 20% dintre părinți au argumentat în favoarea unei frecvențe mai mari a alternanței (de exemplu mulți dintre cei care alternau îngrijirea copilului săptămânal au solicitat să poată să alterneze îngrijirea la 3 zile) iar 30% au argumentat în favoarea unor perioade mai lungi de o săptămână. Un studiu al lui Jacquin-Fabre a demonstrat că aranjamentul de tip custodie comună fizică se asociază cu rezultatele bune asupra părinților și copiilor. Raschetti (2005) a revizuit o serie de studii atât ale vorbitorilor de limbă franceză și ale vorbitorilor de limbă engleză concluzionând:

- Custodia comună fizică (domiciliul alternant) nu afectează negativ copilul care este, prin natura sa, înzestrat cu o mare putere de adaptabilitate;
- Concluzia de mai sus este valabilă chiar și în situația când relațiile dintre părinți sunt proaste (dar nici nu contribuie la îmbunătățirea relațiilor);
- Când logistica permite și există o dorință a ambilor părinți, domiciliul alternant nu creează probleme pentru copii cu vârste foarte mici (putându-se realiza aranjamente care țin cont chiar de programul de alăptare a copilului);
- În general a fost posibil să se demonstreze din urmărire cazuistică că un copil care locuiește cu un singur părinte are o dezvoltare cognitivă mai slabă și este mai puțin sociabil decât un copil crescut într-un aranjament de tip custodie fizică comună (16, 17, 18).

Un studiu major făcut în 3.000 de copii francezi din ciclul gimnazial condus de Poussin-Martin (și citat de Colegiul ordinului național italian al psihologilor în audierile în fața Comisiei Juridice a Senatului) a constatat că acei copii care, datorită domiciliului alternant, trăiesc cu ambii părinți au dezvoltat un nivel al stimei de sine mai ridicat și se definesc ca fiind mai plini de încredere în sine comparativ cu cei care trăiesc cu un singur părinte. (19)

Într-o importantă audiere în Comisia Juridică a Senatului italian, din 8 noiembrie Colegiul Național al Psihologilor menționează: „... modelul care include numai un părinte (prevalent) ca permanent punct de referință al copilului, care este acoperă preponderent toate nevoile copilului, care ia toate deciziile și care este responsabil preponderent de îngrijirea copilului în timp de părintele celălalt este forțat doar să dea bani și are numai contacte sporadice cu copilul nu este adecvat nevoilor copilului. În general, modificările din legea DDL 2454 nu fac altceva decât să se asigure că coparentalitatea (incluzând partea de îngrijire) nu rămâne doar un principiu teoretic dar este implementată de facto în viața de zi cu zi a copilului, fiind aplicată cât mai strict ca și principiu, cu scopul de a asigura procesul evolutiv al copilului. Ansamblul îngrijirii copilului trebuie să includă prezența ambilor părinți (cu punctele lor de vedere și locuințele lor diferite) care pot astfel garanta cel mai bine imparțialitatea procesului de educare și dezvoltare a copilului. Factorul care trebuie evaluat este dacă, în termeni de sănătate a copilului, este mai bine să sacrifice un timp scurt necesar transferului de la o locuință la alta pentru a petrece timp acasă la ambii părinți, decât să nu aibă oportunitatea de a-i avea pe ambii părinți ca punct de referință.”

SATISFAȚIA / BUNĂSTAREA COPILULUI

Un studiu notabil a fost publicat în revista Children & Society. A fost condus de cercetători de la [ngo461]

Universitățile din Bethesda, Greenland, Stockholm, Yvaskula (Finlanda), Copenhaga, Akureyri (Islanda) și Gothenburg. Studiul analizează 184.496 copii (divizați în trei grupe de vârstă: 11, 13 și 15 ani) în 36 societăți vestice (inclusiv Italia), cu nu mai puțin de 1.536 subiecți în fiecare țară pe grupe de vârstă (20).

Scopul acestui studiu a fost să examineze exclusiv diferențele satisfacția copilului și percepția stării de bine a familiei. În rândul copiilor din diferite structuri familiale într-o gamă foarte largă de varietăți culturale. O structură largă formată în 36 de țări face posibilă comparația celor mai comune situații de viață, incluzând: familiile care nu erau separate, familii cu mame singure și familii cu mame și tați vitregi. Dar au fost incluse și situațiile mai puțin comune, cum sunt familiile cu tată singur, familiile cu tați și mame vitregi și sau familiile aflate în aranjamente de tip custodia comună fizică (domiciliu alternant).

Analiza, bazată pe datele studiului HBSC 2005/2006 (Sănătatea Comportamentului la Copii de Vârstă Școlară), un studiu cu colaborare internațională realizat de către Organizația Mondială a Sănătății.

Chestionarul internațional standard consta într-un număr de chestionare centralizate utilizate în toate statele participante pentru a pune în evidență zonele deosebite de interes național. Măsurătorile în aceste studii au fost utilizate în 36 de state vestice industrializate: Austria, Belgia, Bulgaria, Canada, Croația, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Ungaria, Islanda, Irlanda, Israel, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Macedonia, Olanda, Norvegia, Polonia, Portugalia, România, Rusia, Slovacia, Slovenia, Spain, Suedia, Elveția, Turcia, Ucraina, Regatul Unit, și Statele Unite ale Americii.

Aprobarea din punct de vedere etic, ca și sub aspectul conformării la legislația națională au fost obținute pentru fiecare sondaj național.

Variabilele dependente de satisfacția vieții au fost măsurate utilizând metodele clasice de măsurare Cantril (1965). Fiecare respondent a fost rugat să indice unde consideră că se situează pe o scală cu reprezentare vizuală unde 0 reprezintă cea mai rea viață posibilă și 10 cea mai bună viață posibilă.

Pentru a evita să fie confundat potențialul efect economic al bunăstării și al satisfacției individuale a vieții, o măsură a modului de percepere a statutului economic a fost inclusă în măsurătorile sondajului. Participanții au fost întrebați cât de bine o duc ei și familiile lor pe o scală de la 1 (nu o duc bine deloc) până la 5 (o duc foarte bine). Această măsurare subiectivă a fost preferată altor măsurări obiective, cum ar fi scala HBSC pentru determinarea bunăstării familiei, care este mai probabil să fie influențată de percepția bunăstării mai degrabă decât de nivelul actual al veniturilor și bunurilor deținute de familie comparativ cu alte familii.

Pe scurt, rezumatul rezultatelor este următorul:

1 – Copii trăind cu ambii părinți biologici relatează un nivel mai ridicat al satisfacției vieții decât copiii care trăiesc cu un singur părinte sau cu părinții biologici și părinți vitregi. Deci copiii care și-au păstrat familia intactă o duc evident mult mai bine.

2 – Copiii care trăiesc cu ambii părinți (într-o diviziune egală a timpului) beneficiind de o custodie comună vorbesc despre un nivel al vieții de familie mai de calitate decât la familiile care au alte aranjamente după separarea familiei. Numai un sfert (26%) se consideră că o duc mai rău decât copiii din familiile intacte.

3 – Când parametrii specifici ai percepției stării de bine a familiei sunt supuși controlului, diferența dintre familiile cu custodie comună și mamele singure sau dintre familiile cu custodie comună și familiile cu mame și tați vitregi s-au dovedit a fi nesemnificative din punct de vedere statistic.

4 – Dificultățile de comunicare cu părinții sunt asociate foarte puternic cu un nivel de viață mult mai puțin satisfăcător, dar aceasta nu afectează relația dintre structurile familiale și nivelul de satisfacție familială.

5 – Copiii din țările nordice, caracterizate de un nivel de trai ridicat au raportat un nivel semnificativ mai ridicat pe toate comparațiile metrice față de celelalte țări, exceptând categoria copiilor care trăiesc cu un singur părinte, mai ales cu tatăl. În particular, cercetătorii au observat că cel mai scăzut nivel de satisfacție a vieții se înregistrează în situația familiilor în care copiii trăiesc doar cu tatăl și respectiv în familiile în care copiii trăiesc cu tatăl natural și mama vitregă. Se pare, în aceste condiții, că a nu trăi alături de mamă are un mai mare impact asupra unei vieți satisfăcătoare decât a nu trăi împreună cu tatăl. Oricum, având în vedere puternica tendință generală a instanțelor de a acorda custodia copiilor mamelor este de asemenea posibil ca puținii copii încredințați în custodie unică către tați să aibă mai multe

probleme sociale și psihologice decât media.

La un nivel practic, oricum, nevoia de a avea un set foarte mare de date care să facă o diferență puternică în privința micilor subgrupuri de populație a restricționat sever posibilitatea de a valida sub aspect științific informațiile statistice referitoare la copii trăind în familii numai cu tată sau cu tată și mamă vitregă.

Rezultatele sugerează că traiul integral sau în cea mai mare parte a timpului cu mama nu este crucial în această privință a satisfacției copilului. Copii care au trăit aproximativ jumătate din timp cu mamele lor și jumătate din timp cu tații sunt la fel de satisfăcuți de modul lor de viață ca și cei care trăiesc numai cu mama sau cu mama și tată vitreg majoritatea timpului. Custodia comună nu s-a demonstrat în nici o țară a constituind un dezavantaj pentru copii.

6 - Diferențele economice între state afectează corelația dintre anumite structuri familiale, perceperea bună-stării familiale și satisfacția cu privire la nivelul de viață.

CONCLUZII

Cele mai recente studii care au putut fi interpretate ca argumentând împotriva custodiei comune fizice datează dinaintea anului 1999. Este vorba de un mic studiu de caz în care variabilele furnizate au fost atașate figurii parentale. Rezultatul trebuie să fie notat în continuare ca fiind sub nivelul de semnificație statistică importantă (21).

Adevărata custodie comună (custodia comună fizică) este preferată traiului cu un singur părinte, Acest aranjament de tip custodie comună fizică (domiciliul alternant) este preferabil custodiei unice și este confirmată, dintr-un alt punct de vedere de un studiu extins realizat pe 15.428 adolescenți suedezi. Acest studiu se focalizează exclusiv pe riscurile comportamentale: droguri, alcool, fumat, expunerea la abuz și violență fizică și tulburare mintală (22). Au fost obținute rezultate deosebit de bune în măsurarea distresului la care erau copiii supuși.

Întrebarea rituală *"...ce trebuie să gândească copilul dintr-o familie separată?"* a primit unele răspunsuri foarte interesante în cadrul cercetărilor realizate de Fabricius și Hall în 2000. (23)

Acești doi psihologi americani cu pregătire didactică au sintetizat răspunsurile obținute de la mai mult de 800 de tineri (studenți ai universităților lor), care au crescut cu părinți divorțați, Participanții au fost solicitați să indice percepția lor despre problema esențială în privința timpului petrecut cu fiecare părinte de către copilul implicat într-un divorț. Băieții au indicat clar că ei preferă frecvent să-și petreacă mai mult timp cu tatăl din momentul în care au crescut și au perceput că cel mai bun aranjament este custodia comună. Custodia fizică comună a fost indicată ca fiind cea mai bună variantă de către 93 % dintre copiii care au experimentat custodia fizică comună și de către 70 % dintre cei care nu au avut posibilitatea să o încerce.

Este clar că custodia comună fizică nu poate și nu trebuie să fie impusă în orice situație familială. Ea trebuie verificată din prisma interesului copilului. Oricum aceasta reprezintă standardul cel mai înalt de procedură de custodie și nu poate fi exclusă a priori așa cum este azi în Italia. Trebuie să fie prima opțiune care să fie considerată și trebuie instituționalizată. Comportamentele contrare, cum ar fi deportarea forțată a copilului departe de cealaltă figură parentală trebuie să fie descurajate. Așa cum se întâmplă de obicei în Canada, California și Suedia judecătorul trebuie să ofere motive precis documentate pentru a fundamenta orice excepție de la regulă și a o lua în considerare un aranjament de tip custodie comună legală (locuință unică) sau de tip custodie unică.

Cuvintele profesorului Turchi (profesor de psihologie aplicată la Universitatea din Padova) indică faptul că mai sunt necesare o serie de eforturi pentru a se distanța suficient de cazuistică spre a putea evalua exact prejudiciile de natură ideologică. El a conchis, în cuvântarea ținută la Senat după cum urmează:

"- Critică principală împotriva unui model parental dual complet și autentic așa cum este propus în acest studiu este legată de divizarea inevitabilă a intereselor copilului între două referințe parentale de egală importanță, având drept consecință fluctuația copilului între cele două case diferite. Terminologia utilizată ca să exprime acest dezacord utilizează un limbaj puternic negativ, utilizându-se expresii de tip „copilul este trimis pachet”, „copilul este tăiat felii ca o portocală”, „nomad” sau „copil-bagaaj”. Este un criticism care poate suna ispășitor și poate părea convingător dar numai pentru cei prost informați. Un asemenea criticism nu ține cont de studiile științifice și nu constituie o informație pentru progresul științific. Este ca și

cum s-ar refuza administrarea antibioticelor către persoanele bolnave de pneumonie pentru preveni inevitabilele probleme gastro-intestinale care constituie efectele secundare ale administrării antibioticelor. Analiza studiilor longitudinale a demonstrat că nu a fost demonstrat nici un efect negativ asociat împărțirii timpului copilului între două domiciliu ori oferirii unor modele educaționale diferite și inconsistente. Așa cum se notează în continuare, faptele au indicat contrariul. În contrast, acolo unde principalele obiective educaționale au fost alocate numai unuia dintre părinți, probele de încredere provenind din studii științifice serioase au demonstrat existența a numeroase elemente de disconfort pentru copil. Trebuie reținut faptul că rezultatele pozitive legate de custodia comună cu locuința alternantă se aplică întregului grup familial. Mamele care sunt într-un aranjament de custodie comună au de asemenea de câștigat. În cazul mamelor tinere, problemele psihologice cauzate de sentimentul de vinovăție față de copil post-separare tinde să se reducă în cazul custodiei comune fizice. Conceptul locuinței duale, departe de a fi considerat injurios trebuie să fie un instrument cheie în protejarea dezvoltării echilibrate a copilului. Se poate trage concluzia că din punctul de vedere al sănătății copilului este mai bine, iar pentru copil nu este un sacrificiu, să piardă o mică parte din timpul său pentru a se muta între cele două case decât să piardă referința la ambii părinți. Ceea ce ne aduce la o concluzie favorabilă pentru abolirea practicii prevalenței domiciliului parental”.

BIBLIOGRAFIE

- 1) In the name of the Sons, www.nelnomedeifigli.it, Booksprint editions.
- 2) Battle M., Pesenti Gritti P., Medland S et al., "A genetically informed study on the association between childhood separation anxiety, sensitivity to CO2, panic disorder and the effect of childhood parental loss." Archives of general psychiatry , 01.06.2009.
- 3) Anna Sarkadi et al. "Fathers' involvement and children's developmental outcomes: a systematic review of longitudinal studies - Acta Paediatrica 2008, 97/2"
- 4) Opacka-Juffry et al.: "Experience of stress in childhood correlates negatively with plasma Oxytocine concentration in adult men." Stress jan-2012, 15 (1), 1-10; Epub 2011 jun 19
- 5) Janice K. Kiecolt-Glaser et al: "Childhood adversity heightens the impact of later life care giving stress on telomere length and inflammation" Psychosomatic medicine 73: 16-22, 2011
- 6) Carol W. Metzler, et al. "The Social Context for Risky Sexual Behavior Among Adolescents," Journal of Behavioral Medicine 17 (1994)
- 7) Terry E. Duncan, Susan C. Duncan and Hyman Hops, "The Effects of Family cohesiveness and Peer Encouragement on the Development of Adolescent Alcohol Use: A Cohort-Sequential Approach to the Analysis of Longitudinal Data," Journal of Studies on Alcohol 55 (1994).
- 9) U.S. Department of Health and Human Services, National Center for Health Statistics, Survey on Child Health, Washington, DC, 1993.
- 10) Goldstein et al: "Beyond the best interests of the child". New York, Free Press, 1973.
- 11) Kuehl (1989): "Against joint custody: a bull moose dissert to the general theory."
- 12) Roman et al.: "The case for joint custody", Psychology today, p.96, 1978, September.
- 13) Bender W.N. et al.: "Joint custody: the option of choice", Journal of divorce & remarriage, 21 (3-4), 115- 131. 1994.
- 14) R. Bauserman, "Child adjustment in joint-custody versus sole-custody arrangements: a meta analytic review", Journal of Family Psychology 2002, vol. 16, No. 1-91-102
- 15) Gunnoe M.L., Braver S.L. 2001: "The effect of joint legal custody on mothers, fathers and children, controlling for factors predispose to sun That maternal versus joint legal award." Law and Human Behavior, 25, 25-43.
- 16) Vezzetti V.: "The son of divorced parents" magazine SIPPS, 3-4 2009.
- 17) Solint. L'enfant Vulnerable, retrospective. PUF Paris, 1980.
- 18) Jacquin-Fabre. Les parents, the divorce and the Child, EST Paris, of Guillaurme and Fugue.
- 19) Senate, scanned documents in hearings ANFI for the discussion of the bill 957. Available online_ www.senato.it
- 20) G. Poussin, Martin E.: "Conséquences de la séparation parental chez l'enfant", publisher Eres, 1999.
- 21) Life Satisfaction Among Children in Different Family Structures: A Comparative Study of 36 Western Societies Children & Society, Vol 26, (2012) p. 51-62
- 22) J. Solomon and C. George (Development of attachment in separated and divorced families, in Psychology Selection, Attachment and Human Development, Vol. 1, No. 1. Pp. 2-33, 1999).
- 23) Beata Jablonska B.Sc Risk Behaviours, victimisation and mental distress among adolescents in different family structures Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology August 2007, Volume 42, Issue 8, pp. 656-663
- 24) William V. Fabricius and Jeffrey Hall: "Young adults's perspectives on divorce", University of Arizona, USA, Family And Conciliation Courts Review, 38 (4): 446-461, 2000